

jedině svůj nárok opírá, nesejde na tom, zda jde o zboží sezonní, když žalobce netvrdil, že bedničky prodlením žalovaného s jejich nevydáním vůbec pozbyly ceny. Ostatně by žalobce neměl nárok na náhradu ceny ani kdyby šlo o náhradu pro nesplnění původní smlouvy a to z týchž důvodů.

Čís. 7419.

Odsuzující rozsudek, jímž byla zodpovědnému redaktoru uložena náhrada podle § 21 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n., jest exekučním titulem i proti vydavateli a vlastníku periodického časopisu, třebaže nejsou jmenováni v exekučním titulu. Pro povolení exekuce proti nim se však vyžaduje, by jejich osobní vztah k rozsudku byl doložen listinou podle § 9 ex. ř. Nedostatek tohoto průkazu nelze odčinit podle §§ 85 c. ř. s. a 78 ex. ř.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, R II 220/27.)

Rozsudkem krajského jako tiskového soudu v M. ze dne 13. listopadu 1926 byl Antonín S. jako zodpovědný redaktor periodického časopisu »M-ské noviny« uznán vinným přestupkem podle § 6 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. a odsouzen též, by nahradil útraty trestního řízení, zejména by zaplatil soukromému obžalobci útraty právního zastoupení. Ježto Antonín S. soukromému obžalobci útraty nezaplatil, vedl obžalobce k jich vydobytí exekuci proti nynějšímu vydavateli časopisu »M-ské noviny«, Antonínu P-ovi. Soud první stolice exekuci povolil, rekursní soud exekuční návrh zamítl. **Důvody:** Podle § 21 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. mohou býti náklady trestního řízení uloženy zodpovědnému redaktoru, jenž byl uznán vinným přestupkem zanedbání povinné péče podle tohoto zákona, dobývány na vydavateli a vlastníku periodického tiskopisu, kteří za ně ručí rukou společnou a nerozdílnou. Vzhledem k tomuto zákonnému předpisu byla navržená exekuce napadeným usnesením povolena. Toto zákonné ustanovení nestačí však v projednávaném případě k povolení exekuce. Podle § 7 ex. ř. smí exekuce jen tehdy býti povolena, lze-li z exekučního titulu seznati kromě osoby toho, kdo jest oprávněn a kdo jest zavázán, také předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění neb opominutí. Exekuční řád nebyl nijak dotčen zákonem ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. V exekučním titulu není vyřčeno, že vydavatel periodického tiskopisu ručí rukou společnou a nerozdílnou vedle odpovědného redaktora za náklady trestního řízení, a nelze tudíž z exekučního titulu seznati, že vydavatel periodického tiskopisu jest povinen zaplatiti útraty trestního řízení, zejména útraty právního zastoupení soukromého žalobce. Ježto nejsou splněny zákonné podmínky § 7 ex. ř. pro povolení exekuce, byla navržená exekuce neprávem povolena.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Rekursní soud má pravdu v tom, že podle § 7 ex. ř. sníí exekuce jen tehdy býti povolena, lze-li z exekučního titulu seznati kromě osoby toho, kdo jest oprávněn a kdo jest zavázán, také předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění neb opominutí; dále, že v souzeném případě v exekučním titulu není vyřčeno, že vydavatel periodického tiskopisu ručí rukou společnou a nerozdílnou vedle odpovědného redaktora za náklady trestního řízení; posléze, že nelze tudíž z exekučního titulu seznati, že vydavatel periodického tiskopisu jest povinen, zaplatiti útraty trestního řízení, zejména útraty právního zastoupení soukromého žalobce Josefa N-a 700 Kč. Než vše to není na závalu, by podle trestního rozsudku, jímž byl vinným uznán zodpovědný redaktor trestným činem uvedeným v § 1 zákona z 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. nebo přestupkem zanedbání povinné péče podle tohoto zákona, nemohla býti povolena exekuce k vydobytí částek v § 21 téhož zákona vyjmenovaných a zodpovědnému redaktoru uložených, přímo proti vydavateli a vlastníku periodického tiskopisu. Jejich osobu nelze ovšem z předloženého exekučního titulu seznati. Než toho není nezbytně třeba, neboť obdobné výjimky ze všeobecného předpisu § 7 ex. ř. zná již exekuční řád sám, na příkl. v §§ 9 a 11. Zákon čís. 124/24 stanoví v § 21 právě jen další takovou výjimku, dovoluje, by podle rozsudku, vydaného proti zodpovědnému redaktoru, byla vedena exekuce i proti vydavateli a vlastníku periodického tiskopisu. Závazek těchto osob jest stanoven již zákonem samým, vzniká ipso jure jako následek redaktorova odsouzení a není ani nezbytně nutným, třebaže by bylo mnohdy velmi účelným, by byl vydán o tom výslovný nále, označující povinné osoby podle jména neb alespoň podle jejich vlastnosti v poměru k tiskopisu (srv. Edmund Prochaska v *Juristenzeitung* z r. 1924, čís. 18, str. 139). Mohlo by snad spíše býti pochybno, zda rozsudek podle § 21 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. jest vůbec exekučním titulem, zda totiž v § 21 není vyslovena jen zásadní povinnost vydavatele a vlastníka, ručiti za částky v něm uvedené, že by však bylo povinnost tu teprve ve zvláštním řízení uplatniti. Než ani tyto pochybnosti nejsou důvodné. Zákon praví, že vydavatel a vlastník za ony částky »ručí« a že na nich mohou býti »dobývány«. Tomu lze rozuměti jen tak, že vyslovuje zároveň se stanovením povinnosti i její vykonatelnost. Správnosti tohoto výkladu nasvědčuje také výraz, že mohou býti »dobývány«, jímž se v právnickém názvosloví zpravidla jen naznačuje vnučené vymáhání (vydobytí) nároků. Nasvědčuje tomu též úvaha, že by bylo krajně neúčelné, by tresty na penězích, za něž vydavatel a vlastník podle § 21 ručí, musily býti vymáhány novou žalobou a exekucí podle rozsudku teprve zvláště vyvolaného. Nasvědčuje tomu posléze zejména i doslov zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. (novely k zákonu o válečné lichvě), tudíž zákona časově zákonu čís. 124/24 velmi blízkého, podle jehož § 24 a) »pokuty a tresty na penězích buďtež na majetniku podniku dobývány podle ustanovení platných o trestech pe-

něžitých». Tento doslov vylučuje nezvratně všechny pochybnosti, že by výraz »dobývány« mohl znamenati něco jiného než »exekuci vymáhány«. Jde jen ještě o to, koho zákon míní slovy »vydavatel« a »vlastník« časopisu. Zda míní osoby, které jimi byly v čase spáchaného trestného činu, či ty, kdož jimi byly v čase toho kterého procesuálního období, zejména v době prohlášení rozsudku prvního soudu, či konečně ty, kdož jsou jimi v čase exekučního návrhu. Doslov zákona čís. 124/24 v § 21 není v té příčině jasný. Než jeho výklad vede přece jen k bezpečnému poznání, že míní ony osoby, jež byly vydavatelem anebo vlastníkem v čase vyjití článku, tedy v čase trestného činu. Předně praví v té příčině zpráva »k § 21« tisku 1884 k usnesení poslanecké sněmovny (tisk 1856) o zákonu čís. 124/24, že »solidární ručení podle druhého odstavce § 21, jež jde dále než podle občanského zákona, je splněním mravního požadavku, neboť nátlak, o nějž jde v případě § 5, půjde po většině se strany těch, kdož jsou s vydavatelstvem a vlastníkem v úzkých zájmových stycích«. Z toho plyne, že ručení vydavatele a vlastníka má svou příčinu v pravděpodobnosti jistého nátlaku těchto činitelů na uveřejnění článku. Takový nátlak může však zajisté vycházeti jen od vydavatele nebo vlastníka, jenž jím byl v době spáchaného činu, a jen se zřetelem k nim může se splniti onen zákonodárcem zdůrazňovaný mravní požadavek odvety. Kromě toho nelze seznati, proč by zákon, jenž, mluvě o zodpovědném redaktoru — ať již redaktoru hlavním aneb o redaktoru některého oddílu, — zpravidla (srv. § 9) míní redaktora, jenž jím byl v den, kdy vyšel periodický tiskopis se závadnou zprávou, mínil, mluvě o vydavateli nebo vlastníku, osoby, jež jimi byly v jiné době. Kdyby byl mínil tyto osoby, byl by to jistě zřetelně vyslovil. Šloť v § 21 o zavedení bezpodmíněného ručení za cizí zavinění i bez zavinění vlastního, tedy o zavedení právního opatření dosavadní právní soustavě dosti cizího a proto vyžadujícího po stránce formální nejpřesnější zákonné úpravy a po stránce hmotné přísného obmezení na úzký, jasně vytýčený okruh osob. Tomuto předpokladu však vyhovuje toliko ten výklad zákona, že ručí vydavatel a vlastník ze snadno určitelné doby vyjití zprávy, již má zákon též na jiných místech na mysli, ale nevyhovuje mu výklad, podle něhož by ručili — ani v době činu ani v době rozsudku neurčitelní a v zákoně nikde nenačtení — vydavatelé a vlastníci z kterékoli doby pozdější, v níž se soukromý obžalobce libovolně odhodlá k exekuci. Výkladu zde zastávanému není závadou, že v § 13—15, pokud jednají o uveřejnění rozsudkového výroku, zákonu zřejmě tane na mysli toliko redaktor a vydavatel v době, kdy se má stát uveřejnění. Výjimka ta plyne z povahy věci a ze souvislosti zákona. Jsouť jen tyto osoby s to, by soudnímu příkazu vyhověly a rozhodnutí uveřejnily. To však neplatí o redaktoru, vydavateli a vlastníku, o nichž mluví §§ 21 až 24. Tu nasvědčuje povaha věci a souvislost zákona zase právě tomu, že jsou míněni redaktor, vydavatel a vlastník z doby vyjití článku, neboť jen u těchto osob lze dosíci účelu, sledovaného ustanovením § 23 o obeslání k hlavnímu přelíčení, o účasti na řízení ve všech stolicích a — obdobou s § 15 —

těž o doručení rozsudku. Nelze si dobře myslet, jak by bylo lze tyto předpisy úspěšně provést u jiných osob než právě u těch, jež jsou individualisovány dobou vyjití článku, a jaký účel by předpisy ty měly u jiných osob, než právě u nich. Nutno také mít na paměti, že ustanovení § 21 má obdobu v § 12 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. o válečné lichvě, kde majetkové ručení podnikatele za peněžené pokuty jeho zaměstnanců došlo poprvé jasného výrazu v rakouském zákonodárství. O tomto ručení nebylo pochyby, že, nepředpokládajíc viny, není sice trestem, ale že je jakýmsi veřejnoprávním zajišťovacím prostředkem, který má (prevencí) zabrániti budoucímu porušení právního řádu, hrozíc podnikateli majetkovou újmu pro případ zavinění zaměstnanců, podléhajících jeho vlivu. Že toto nazírání na ručení podnikatele vylučuje, by ručení bylo rozšiřováno na jiné osoby, než na ty, jež byly podnikatelem v době činu, netřeba doličovati, protože to plyne z pojmu prevence. Názor, že ručební závazek na nového podnikatele (singulárního sukcesora) nepřechází, byl nad to, pokud jde o cís. nař. čís. 131/1917, vysloven i v písemnictví (sr. Pietsch v *Gerichtszeitung* z r. 1917 čís. 35 str. 365 a nepřímě též Rojic tamtéž čís. 22 str. 234). Rozhodnost doby, kdy byl spáchán trestný čin, pro vznik závazků podle § 21 zák. čís. 124/24 vyslovuje též rozhodnutí čís. 2575 tr. sb. n. s. Obávám, že by obmezení ručení na činitele z doby spáchaného trestného činu mohlo nadržovati snahám o zmaření účelu zákona, takže by povinný z té doby mohl, by ušel ručení, vydavatelství nebo vlastnictví časopisu odstoupiti osobě jiné, která by již neručila, lze čeliti jednak úvahou, že podle názoru tu zastávaného původně povinný ručí i, když se vydavatelství nebo vlastnictví časopisu vzdal, jednak úvahou, že soukromému obžalobci není zabráněno, by se nedomáhal na právním nástupci ručení podle § 1409 obč. zák. Snad bylo by lze proti výkladu zde hájenému něco namítati z doslovu § 13 (2), podle něhož jest uložiti redaktoru a vydavateli povinnost, by uveřejnili bezplatně výrok rozsudkový (osvobozující podle § 4, 5, 6 (4) a nahradili útraty, neboť mohlo by se zdáti, že redaktor a vydavatel musí býti z téže doby, a to podle povinnosti k uveřejnění — ovšem jen z doby uveřejnění. Než z § 20 lze jasně seznati, že zákon rozeznává mezi těmito povinnostmi. Pokud jde o povinnost k uveřejnění, je uložena redaktoru a vydavateli v době uveřejnění, neboť jen proti nim má smysl, zastaviti vydávání časopisu, by se uveřejnění stalo. Pokud však jde o zaplacení útrat, nelze tohoto prostředku podle § 20 již použiti, což nasvědčuje tomu, že tato povinnost se netýká řečených činitelů z doby, kdy má býti plněno, totiž uveřejněno, nýbrž z doby, kdy čin byl spáchán. Dovolací soud má proto za to, že odsuzující rozsudek, jímž byly zodpovědnému redaktoru uloženy částky v § 21 naznačené, je způsobilým exekučním titulem i proti vydavateli a vlastníku periodického časopisu, třebaže v něm jmenování nejsou. Ovšem bude pro povolení exekuce proti nim třeba, aby jejich osobní vztah k rozsudku byl doložen listinou podle § 9 ex. ř. V souzeném případě není tu průkazu ani o tom, kdo v rozhodné době vyjití článku (spáchaného činu) vydavatelem nebo

vlastníkem časopisu byl, ani o tom, že a jak jeho závazek přešel na povinného Antonína P-a. Průkaz ten se nestal zbytečným ani prohlášením povinného ve stížnosti k rekursnímu soudu, že je vydavatelem »teprve nyní«, protože jeho prohlášení tu nebylo v době rozhodnutí prvního soudu pro právní posouzení stavu věci jedině rozhodné. Nedostatek průkazu podle velícího předpisu § 9 ex. ř. nebylo lze odčinit podle §§ 85 c. ř. s. a 78 ex. ř., neboť nejde o vadu toliko formální, nýbrž jde o otázku pasivní legitimace k exekuci, tedy o nezbytný předpoklad pro povolení exekuce, jehož navrhovatel netvrdil a jež se ani nesnažil doličiti. Proto byl návrh na povolení exekuce rekursním soudem zamítnut právem, třebaže důvody napadeného usnesení nevyhovují zákonu.

Čís. 7420.

Pojal-li soud své stolice usnesení, jímž nebyla změna žaloby připuštěna, do rozsudku a napadl-li žalobce pouze toto rozhodnutí, rekursní soud pak považoval změnu žaloby za přípustnou, bylo usnesení prvního soudu změnit v ten způsob, že se změna žaloby připouští, a důsledkem toho zrušiti rozsudek prvního soudu.

Nejde o změnu žaloby, doplnil-li žalobce žalobu o zaplacení kupní ceny za odebrané zboží podle účtů tím, že zboží prodal žalovanému prostřednictvím svého komisionáře a že tento mu postoupil svou pohledávku z kupní smlouvy proti žalovanému.

(Rozh. ze dne 15. října 1927, R II 327/27.)

Žalobce domáhal se v žalobě zaplacení kupní ceny podle účtů. Za ústního jednání přednesl, že prodal zboží žalovanému prostřednictvím komisionáře a že mu komisionář postoupil svou pohledávku proti žalovanému z kupní smlouvy. Soud své stolice usnesením, pojatým do rozsudku, zamítl návrh na změnu žaloby. Žalobce napadl pouze rozhodnutí o změně žaloby. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, dále o věci jednal. Důvody: Jde o pravou změnu žaloby, neboť žalobní důvod se změňuje. To, co bylo původně podle žalobního návrhu žádáno z právního důvodu kupu, žádá se nyní z důvodu postupu. Změna žaloby je ovšem nepřípustná, když následkem změny lze se obávat značného stížení nebo protahování sporu (§ 235 c. ř. s.). Při tom rozhodují ohledy na procesní postavení žalované strany; obhajoba žalovaného nemá býti podstatně stížena. Žalovaný nesmí změnou žaloby býti náhle postaven před úplně novou situací, avšak ne každé nepohodlí stačí k zamítnutí takového návrhu. Zákon jasně předpokládá značné zatížení strany žalované, zejména když změna žaloby vyžaduje zvláštních příprav mimořádných na straně žalované. Takové situace tu není. Dle navržené změny žaloby tvrdí žalobce pouze, že jeho komisionář dodal vlastním jménem žalované straně sporné zboží, a že zmíněná